

LBRIS

We know
books

GIUSEPPE CONTE

DANTE
IN LOVE

O iubire dincolo de timp

pentru cei dragi mie, mila pentru cei prea mulți care mureau, dezorientarea și furia, singurătatea îmi puneau un nod în gât.

Mă gândeam că din întuneric se poate ieși. Că moartea nu învinge. Că Paradisul nu este pierdut. Și că poezia, această tânără eretică, nerușinată, îndrăgostită, ne lasă să vedem, din Infernul sigur al existențelor noastre, printr-o fantă, o slabă rază aurie.

CUPRINS

MI S-A ARĂTAT IUBIREA	5
I. Era pe timpul care-aduce dor	7
II. Atât de nobil e și nou miracol	75
III. Amor, ce-a-sa iubire o vrea iubită	127
DANTE MI S-A ARĂTAT	177
1. Dă-i spațiu lui Amor	179
2. Guido, eu mi-aș dori	189
3. Mitul lui Beatrice	202
4. Celelalte	211
5. Francesca versus Beatrice	220
6. Nebunia trecătoare	229
7. Sunt mereu îndrăgostit	238

I

Era pe timpul care-aduce dor¹

Iată-mă, sunt aici și în seara asta. Lasă-mă să-mi trag sufletul. Cred că arăt destul de rău. E lung drumul de unde vin eu și până aici.

Soarele abia a coborât dincolo de acoperișurile, de cupolele, de turnurile orașului. Ca de fiecare dată. Întunericul nu este încă dens. Privește, se răspândește prin aer, pe străzi și printre case precum o apă întunecată. Umbrele lungi proiectate pe caldarâm de clădiri și trecători dispar. Acum totul a căpătat culoarea lor. Totul este umbră. Inclusiv eu.

Mă asculți? Acesta este ceasul meu și anotimpul meu. Abia a trecut echinocțiul de primăvară. Orele de întuneric sunt încă în echilibru cu cele

¹ Vers din *Divina Comedie*, Purgatoriul, Cântul VIII, preluat aici din *Divina Comedie* în traducerea lui George Coșbuc, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1954. (n.tr.)

de lumină. Acum, odată cu sosirea întunericului, este momentul când demonii, spiritele, fantasmele se trezesc din somn și se amestecă printre oameni. Se pregătesc să le viziteze visele.

Îmi amintesc cum altădată, la ora asta, se aprindeau torțele în interiorul zidurilor orașelor. Oamenii se întorceau la casele lor, sau și le amin-teau cu durere dacă se aflau departe, singuri, exilați. Marinarii le simțeau lipsa în adâncul sufletului, imediat ce părăseau portul și în fața lor se întindea toată singurătatea vântului și a valurilor. Și-mi mai amintesc și că la ora asta se aprindeau stelele în cer, mii de stele, dese precum firele de iarbă de pe un câmp.

Am sosit, sunt singur. Ca de fiecare dată. Acum o să mă așez aici, pe treptele Baptisteriului. Această clădire octogonală, placată cu marmură albă și verde... marmură de Carrara, de Prato... aici mă opresc, de parcă ar fi casa mea. Dar eu nu am casă, nu am mai avut o casă de foarte multă vreme.

Mă ghemuiesc la pământ și ridic capul, este inutil să privesc în sus. Abia se distinge Luna, printre norii vapoși care vin și pleacă. Venus, doar ea strălucește, steaua serii, singura atât de strălucitoare încât poate fi surprinsă de privirea mea. Cerul este pustiu, opac.

O să stau aici, Baptisteriul, Domul, Campanila mă înconjoară și se ridică deasupra mea. Mă protejează. Dacă mă întind la picioarele lor, am senzația că sunt și mai înalte, de parcă ar fi brazi, sau frasini, sau plopi care s-au transformat în piatră în vremuri de demult.

Luminile artificiale încep să se aprindă, aceste lumini vineții, fără trup, care nu știu de unde vin, dar ajung peste tot... Eu nu m-am obișnuit cu ele niciodată. Tânjesc după torțe, după foc. Pe el îl vezi de unde vine și se duce mereu în sus, aruncă scânteii de jur împrejur și are trup făcut din flăcări.

Am nostalgia focului, a stelelor. Și a multor altor lucruri.

Oh, uite cine vine, ce păr blond și creț are, precum fetele care mă atrăgeau atât de mult și îl făceau să-și întoarcă privirea și pe prietenul meu Guido, ca să fiu sincer. Ce frumos pășește, într-o clipă va ajunge în fața mea. Îi voi face un semn de salut, nimic prea îndrăzneț, doar un semn și atât. Oricum nu o să mă vadă.

Îmi place că a venit din nou aici multă lume. Anul trecut trebuie să se fi întâmplat ceva teribil în acest oraș, sau poate pe toată planeta, nu am prea înțeles ce. Era ca și când o amenințare

ascunsă, venită cine știe de unde, ar fi umplut aerul făcându-l de nerespirat. Nu mai era nimeni pe aici. Aproape toate ușile magazinelor erau ferecate, luminile din vitrine erau stinse, în piață planau pescăruși, niște pete albe în praful întunericului. Nimeni nu putea intra în Dom sau în Baptistериu. Puținii trecători aveau chipul ascuns, purtau niște petice albastre sau albe pe față și fiecare se ținea departe, de parcă le-ar fi fost teamă să se apropie unii de alții. M-am gândit la un bal mascat, dar unul sinistru, un carnaval al morții.

Nu spun că-mi plac haosul, gloata, amestecul de limbi care mă înconjoară din nou acum. Nu, o fac pentru ele, pentru frumoasele din mijlocul mulțimii, pentru trăsăturile lor pe care le pot vedea acum din nou. Sunt multe cele frumoase, sunt diferite, nu încetează să mă uimească.

Fata blondă cu părul creț se află acum în fața mea: îi privesc buzele, punctul în care se adună toată frumusețea unui chip, unde este cel mai dulce și mai întunecat miez al cărnii. Și mai apoi ochii: ei nu au trup, puterea lor de atracție este imaterială, precum reflexele soarelui pe suprafața apei. Iubirea sălășluiește în ochi și trece prin ochi pentru a ajunge la inimă, așa scriam, eu și prietenii mei, pe vremuri.

Cei care intră în Dom îmi trec prin față, îi privesc, nimeni nu merge acolo pentru a se ruga sau pentru a asculta Sfânta Slujbă, merg pentru a face fotografii cu acele mici aparate dreptunghiulare care emit în întuneric o strălucire instantanee, și mă deranjează dacă mă gândesc la strălucirea, de-acum dispărută, a licuricilor și a stelelor.

Au lăsat Baptistериul deschis pentru vizitatori și în primele ore ale nopții. Și acum sunt din nou vizitatori.

În momentul ăsta, o pereche privește distrată cupola, ridicând ochii dintr-o cărțuție hărtănită și apoi coborându-i, acum ea îi face lui o fotografie, apoi el îi face ei una, apoi roagă un trecător să-i pozeze împreună, pe acel fundal.

Cei doi vorbesc într-o limbă pe care nu o cunosc, dar pe care de ani și ani de zile o aud tot mai des, au aerul că se află aici din obligație, e clar că abia așteaptă să fugă spre alte locuri, mai puțin încărcate de istorie, să se întoarcă în camera lor de hotel și să facă dragoste. Dumnezeu, ce bine ar face să se întoarcă acolo!

Prin fața mea trece un grup, un șir disciplinat de bărbați și femei, în principal oameni în vârstă, în haine care de la an la an devin tot mai asemănătoare: pantaloni până la genunchi sau, mai rău, până la mijlocul gambelor, tricouri scrise cu

litere enorme de neînțeles pentru mine, încălțări cu talpa groasă de cauciuc, sau sandale care abia acoperă picioarele înfășurate în șosete de lână.

Cu toții poartă peticul alb pe față, urmează, precum niște oi năuce, ghidul care ține în mână întinsă deasupra capului o umbrelă galben-pai. Sunt cu toții mici de înălțime, au mișcări ordonate, cred că vin dintr-un Orient despre care nu știam nimic, iar acum presupun că este bogat și puternic și că încă mai păstrează o anumită ordine care aici s-a pierdut.

Eu i-aș fi numit „oi rătăcite“, dar aș fi fost nedrept, fiindcă ei sunt foarte disciplinați... Există însă alte oi năuce, mai nebune ca ei, care mișună peste tot, își plimbă coarnele, urlă, rânjesc, înfulecă dintr-o felie de focaccia din care curge sos roșu, hămăie niște cântece vulgare.

Au uitat nopțile pustii precum cea pe care eu am trăit-o anul trecut, în care nu se auzeau decât sirenele mașinilor de poliție sau ale ambulanțelor, cafenelele cu obloanele trase și vitrinele pline de praf, luminile stinse cu mult înainte de miezul nopții... nu știu ce s-a întâmplat, dar indiferent ce a fost, ei au uitat, se pare.

Trăiesc cu toții așa cum s-au obișnuit, de pe o zi pe alta, fără să își pună niciodată întrebări, fericiți în mijlocul tăraboiiului și al ignoranței.

Așa cred, chiar dacă eu nu mai trebuie să judec pe nimeni, nu mai am nici cheful, nici dreptul să o fac. Ar trebui să mă judec doar pe mine însumi.

Acum îi văd intrând, șirul se destramă la ușa Baptisteriului. Eu nu am mai vrut să intru. Nicio dată. Stau aici, la temelia zidurilor exterioare. Tot mai des, mă sprijin de unul dintre zidurile care dau spre fațada principală a Domului. Așa fac și acum. Îmi este de ajuns. Nu intru pentru că am niște amintiri care încă mă mai bântuie. Acolo înăuntru, lângă cristelniță, acolo mi s-a întâmplat ceva ce a influențat viața mea într-o manieră sinistră... De acolo, poate chiar de acolo a început distrugerea mea.

Cu toate astea, eu iubesc Baptisteriul *San Giovanni*. Dragul meu *San Giovanni*. Este locul în care mă întorc, în care îmi petrec toate orele nopții și nu aș putea să fac altfel.

Mă ascuți? Nu știu de ce vorbesc cu tine, de ce-ți povestesc toate astea, acum, în miez de noapte. Este cea cu numărul șapte sute, sau poate cu una mai puțin, sau cu una mai mult. Nu le mai știu numărul.

Mi-aș dori să pot avea încredere în tine, să îți pot vorbi așa cum le vorbeam prietenilor mei din tinerețe, cum îi vorbeam lui Guido. Era foarte

frumos Guido și mereu pe fază, agil la minte și la trup, era cel mai de seamă prieten al meu, omul pe care l-am iubit cel mai mult și căruia i-am făcut cel mai mult rău...

Tu nu mă poți vedea, dar eu mă apropii de tine, te iau de braț, te privesc în ochi: frate, oprește-te o clipă, vreau să-ți povestesc ție ceea ce mi s-a întâmplat și ce continuă să mi se întâmple, știi că este greu de crezut, dar tu trebuie să mă crezi, ascultă-mă.

Cine ești? Numai eu însumi mă pot auzi. Dar firea mea mă împinge să îmi închipui, să mă prefac, iar în noaptea asta chiar mă prefac că tu mă poți auzi, canalie, frate, nu știi cine ești, de unde ești, dacă vei putea înțelege vreodată în ce condiție ciudată și în afara lumii mă aflui. Nici măcar nu mă mai pot adresa ție spunându-ți: „vezi, cititorule“, așa cum făceam pe vremuri. Pentru că acum nu mai scriu și va trebui să găsec curajul de a-ți dezvălui motivul.

Nu mă îndepărtez niciodată prea mult de Baptistериu, păstrez o distanță de siguranță, astfel încât să-l pot vedea și să pot ajunge la el rapid. Nu știi de ce, dar pentru mine a fost mereu o ancoră în marea agitată a existenței acest octogon din marmură verde și albă – un port pentru un vas care a trecut prin multe furtuni mortale.

Rămân aici pentru că mi-e teamă să nu mă pierd. Nu-mi mai recunosc orașul. Și nu aș vrea să rătăcesc drumul, ar fi groaznic. În orice caz, nu aș ști încotro să mă îndrept. Nu mă așteaptă nimeni, iar eu nu aștept pe nimeni. Îmi este de ajuns să rămân unde sunt, este atât de frumos aici în inima veche a orașului meu, înconjurat de zidurile bazilicii *San Giovanni* și ale Domului, care îmi sunt foarte dragi.

Mă simt în siguranță. Aici noaptea nu mă înghite. Doar mă mângâie, precum o mare calmă brăzdată de cărări de spumă sub reflexele lunii.

Stau aici, nu chiar nefericit, pentru că nu mai pot simți pe deplin nefericirea, incapabil să mai visez, insensibil la cald sau la frig, la sete, la foame la ploaie – dacă s-ar îndura să cadă vreun strop, indiferent și singur.

De fapt, am un vecin. Un om fără adăpost. Un tânăr foarte slab – are coatele și genunchii ascuțiți și stomacul aproape concav, dar chipul îi este mai senin decât te-ai aștepta de la cineva aflat în starea lui. Are ochi de un albastru adânc, buze subțiri, părul blond prins în multe codițe.

În seara asta are în gură un mic cilindru din hârtie albă, în colțul stâng al buzelor, din care iese un fir de fum albastrui. Stă și el ghemuit, cu spatele sprijinit de zidul Baptistериului, poartă

o cămașă din pânză de un albastru deschis, cu gulerul uzat și bordat cu negru, pantaloni lungi rupți, zdrențuiți.

Arată mai rău ca mine. Într-un coș de metal de lângă el are o pătură, o carte și nelipsita doză de bere. Bea des, cred că doar cu asta se hrănește, și se îndepărtează des bombănind sau fredonând ceva pentru sine, căutând un loc unde să facă pipi, cred.

Singurul mod în care aș putea scăpa de această nedeslușită tristețe este să le privesc pe frumoasele care trec.

Dă-mi voie să ți le arăt și ție. Dă-mi voie să-ți povestesc despre fostele mele adorate. Întâi a fost cea cu părul blond și creț, așa cum îl avea ciobănița pe care prietenul meu Guido a întâlnit-o odată într-o pădurice și i-a cules fecioria pe o pajiște înflorită. Acum e una cu părul negru și drept care-i coboară pe lângă gât peste sânul drept, până la mijloc. La asta am ajuns. Șaizeci ar trebui fie:

Solomon are șaizeci de regine și optzeci de concubine,

Vai, socoteala cine le-o mai ține!

Astfel scria Solomon în *Cântarea Cântărilor*. El, cel mai bogat și mai înțelept rege din lume, nu avea niciodată destulă iubire. Tu știai asta?

Se spune că însăși fiica Faraonului a fost a lui, dar și multe alte femei străine, moabite, amorite, edomite, sidoniene, etee... șapte sute de neveste prințese și trei sute de concubine. Se spune că unele dintre acestea, cele mai frumoase, îl îndepărtau de credința cea dreaptă și îl împingeau să o venereze pe zeița Astarte și pe Milkom, idolul Amoriților... asemenea putere ajunsese să aibă iubirea asupra lui.

Până și tatăl său, David, care reușise să-l doboare pe uriașul Goliat, fusese îngenunchat de iubire. Se spune că, atunci când a văzut-o ieșind din apă pe Batșeba, fiica lui Eliam și soția lui Urie, a fost cuprins de îndată de focul pasiunii, a vrut să o aibă în patul său și a posedat-o imediat, lăsând-o însărcinată. Dar asta nu i-a fost îndeajuns, așa că l-a trimis pe credinciosul său Urie la asediul orașului Rabba și i-a înmănat el însuși mesajul pentru generalul Gioab, în care erau scrise instrucțiunile de a-l pune în prima linie pentru a-l abandona ulterior în toiul bătăliei, astfel încât să fie rănit mortal.

E ceva cumplit, nu crezi? Faptul că iubirea se amestecă atât de mult cu sentimentul de posesie, de cruzime, cu trădarea. Iar asta chiar și în sufletul celor care au cântat cele mai frumoase psalmuri închinat lui Dumnezeu: